

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett försvarsutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2018 (KOM(2017) 650) inklusive fem bilagor i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande främst till aktiviteter inom ramen för tre av kommissionens tio prioriteringar: en sammankopplad digital inre marknad, ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som bygger på ömsesidigt förtroende samt EU som en starkare global aktör. De mest centrala delarna i arbetsprogrammet sett från försvarsutskottets synvinkel är följaktligen förslaget om att starta ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet, förslaget om att stärka civilskyddsmekanismen och tilldela den egen operativ kapacitet samt ambitionen att öka samarbetet inom försvarsfrågor.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2018

I kommissionens arbetsprogram för 2018 anges att kommissionen under det kommande året kommer att arbeta enligt de tio prioriteringar som lades fram i början av mandatperioden. Försvarsutskottets beredningsområde berörs av tre av prioriteringarna.

Den första prioriteringen som rör utskottets beredningsområde är En sammankopplad digital inre marknad. Kommissionen understryker att en sådan marknad måste vara pålitlig för européerna som nu möter ett ökat antal cyberattacker och hot online. För att bemöta detta presenterade kommissionen den 13 september 2017 ett antal förslag för att bättre skydda allmänheten från hot som kan uppstå genom ny teknik (JOIN(2017) 450). Syftet med förslagen är att bättre rusta EU för att bemöta cyberhot. Målet är att bygga upp högre resiliens och strategiskt oberoende, öka EU:s tekniska kapacitet och förbättra dess kompetens, samt bidra till att bygga upp en stark inre marknad. Kommissionen kommer att komplettera det presenterade paketet med att bygga ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet.

Den andra prioriteringen som berör utskottets beredningsområde är Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som bygger på ömsesidigt förtroende. Kommissionen lyfter fram att unionens mål är att främja medborgarnas välbefinnande genom att bidra till deras säkerhet. Unionens civilskyddsmekanism är enligt kommissionen ett tecken på EU:s solidaritet både innanför och utanför unionens gränser. Kommissionen kommer därför 2018 att föreslå att civilskyddsmekanismen stärks och tilldelas egen operativ kapacitet för att försäkra att unionens krisberedskap är så effektiv och obyråkratisk som möjligt.

Den tredje prioriteringen som berör utskottets beredningsområde är EU som en starkare global aktör. Kommissionen understryker att EU fortfarande är en förebild för fred och stabilitet, men att vi inte bör ta vår egen säkerhet för given. Kommissionen anger därför att det är viktigt med ett ökat samarbete inom försvarsfrågor, vilket bör möjliggöras genom mobilisering av alla tillgängliga verktyg, inklusive EU:s budget. Den europeiska försvarsfonden (KOM(2017) 295) bör enligt kommissionen få en nyckelroll i detta arbete eftersom fonden syftar till att hjälpa medlemsstaterna att göra samverkan till regel och därigenom utveckla och förvärva central, strategisk försvarskapacitet. Kommissionen kommer under 2018 att prioritera ett effektivt genomförande av fonden samt det tidigare presenterade förslaget om att inrätta ett europeiskt försvarsindustriellt utvecklingsprogram (KOM(2017) 294).

Tidigare behandling

Försvarsutskottet har två gånger tidigare yttrat sig om kommissionens arbetsprogram (yttr. 2015/16:FöU2y och yttr. 2016/17:FöU2y). Vid båda tillfällena har kommissionens arbetsprogram innefattat den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet (KOM(2016) 950). Handlingsplanen har tre huvudspår: den europeiska försvarsfonden för att främja forskning och utveckling, främjandet av investeringar i europeisk försvarsindustri samt främjandet av den inre försvarsmarknaden. Utskottet har tidigare även granskat kommissionens meddelande om starten för den europeiska försvarsfonden (utl. 2017/18:FöU10). Utskottet välkomnade de förslag som presenterades i meddelandet men ansåg samtidigt att medlemsstaternas kompetens på området bör värnas och att det bör finnas handlingsfrihet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja det nationella försvaret. I samband med behandlingen av meddelandet berörde utskottet även cybersäkerhet och vikten av internationellt samarbete kring detta. Utskottet har även tidigare, bl.a. i yttrande 2017/18:FöU1y, framhållit vikten av EU-samarbeten för att bemöta globala utmaningar.

EU:s civilskyddsmekanism har tidigare reviderats i samband med beslutandet av den nuvarande fleråriga budgetramen. Utskottet genomförde med anknytning till detta 2011 en subsidiaritetsprövning av förslaget, vilket utskottet fann förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

EU ska ta sig an de stora gränsöverskridande utmaningarna och kunna hantera många olika hot och risker. Vad EU kan göra för att stärka säkerheten genom ett fördjupat och utökat samarbete är därmed av största vikt. Försvarsutskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt (utl. 2017/18:FöU10) att det är positivt att EU utvecklas inom försvars- och säkerhetsområdet och att utvecklingen bör fördjupas inom bl.a. cybersäkerhet. Utskottet har i betänkande 2016/17:FöU3 konstaterat att cyberfrågorna är av stor vikt och att Sverige måste se dessa med ett strategiskt och långsiktigt perspektiv. Sverige bör verka för att fortsätta sitt ledarskap inom EU på det digitala området och driva den digitala agendan framåt. Med detta i åtanke ser försvarsutskottet positivt på att kommissionen den 13 september 2017 presenterade ett antal förslag för att stärka medborgarnas skydd mot hot kopplade till användandet av ny teknik. Utskottet inväntar det aviserade förslaget om ett nätverk av kompetenscentrum för cybersäkerhet.

Utskottet anser att det är värdefullt att EU utvecklas inom säkerhets- och försvarsområdet. Samtidigt kvarstår utskottets bedömning (utl. 2017/18:FöU10) att det är viktigt att värna om medlemsstaternas kompetens på området och att det bör finnas handlingsfrihet för dem att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja utvecklingen på nationell nivå. Utskottet ser därmed fram emot kommissionens konkreta förslag om en stärkt civilskyddsmekanism och utvecklingen av dess operativa kapacitet.

Utifrån det försämrade säkerhetsläget är frågan om det europeiska försvarets framtid allt viktigare. Utskottet har i utlåtande 2017/18:FöU10 uttryckt att Sverige bör vara drivande i att utveckla samarbete på de områden där det finns samarbets- och effektiviseringsvinster att göra och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den gemensamma försvarsförmågan inom EU. Utskottet vidhåller därmed den tidigare redovisade ståndpunkten (yttr. 2017/18:FöU1y) att det är angeläget med ett EU-samarbete för att bemöta globala utmaningar och att förvalta och utveckla befintliga institutioner och pågående samverkan mellan EU:s medlemsstater och att utskottet är positivt till kommissionens fokus på ökat försvarssamarbete inom unionen. Utskottet understryker dock likt tidigare (utl. 2017/18:FöU10) att det är av vikt att Sveriges intressen kan tillvaratas i det allt tätare EU-samarbetet och anser att det är eftersträfvansvärt att använda befintliga försvarsresurser mer effektivt. Det är samtidigt viktigt att tilldelningen av EU:s medel i samband med Europeiska försvarsfonden ger likvärdiga möjligheter till industrin i alla europeiska länder, oavsett om medlemsstaterna deltar i europeiska materialutvecklingsprojekt eller inte. Utskottet vill likaså, likt i yttrande 2017/18:FöU1y, betona att försvarssamarbetet även i fortsättningen bör ha en mellanstatlig karaktär.

Utskottet har tidigare i yttrande 2016/17:FöU2y välkomnat kommissionens arbete för att den europeiska försvarsmarknaden och industri- och kunskapsbasen ska kunna uppnå den militära kapacitet som behövs i ett längre perspektiv. Därmed ser utskottet positivt på kommissionens fortsatta arbete med det presenterade förslaget om att inrätta ett försvarsindustriellt forskningsprogram. Samtidigt vill utskottet understryka att med tanke på försvarsmaterielmarknadens särart bör samarbetet inom försvarsområdet ha en mellanstatlig tyngdpunkt och ta hänsyn till medlemsstaternas säkerhetsintressen.

Utskottet lyfter avslutningsvis fram att Sverige, som tidigare bl.a. redovisats i utlåtande 2017/18:FöU10 och yttrande 2017/18:FöU1y, bör fortsätta verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

I övrigt har utskottet inget att anföra med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2018.

Stockholm den 21 november 2017

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Kalle Olsson (S).

Avvikande meningar

1. Kommissionens arbetsprogram för 2018 (SD)

Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD) anför:

Sverige bör inte delta i säkerhets- eller försvarssamarbeten inom Europeiska unionen. Sverige bör inte bidra till att militarisera EU. Att bygga upp en EU-struktur för försvar och säkerhet är att bygga en dubblerande funktion till befintliga samarbeten, inklusive Nato.

Ekonomiskt och funktionellt är det bättre att satsa helt på befintliga strukturer än att investera i två olika parallella samarbeten. EU-alternativet lyfts fram som delvis mellanstatligt, men det är en illusion. Ett EU-försvar kan inte bli annat än överstatligt i det långa loppet. Investerade pengar kan inte garantera en fullständig mellanstatlig användning.

Vi menar att ett utökande av EU:s kapacitet på dessa områden per automatik kommer att innebära att mer kontroll över försvarsfrågor skjuts över till unionen. Vi motsätter oss därför en utveckling av civilskyddsmekanismens operativa kapacitet, så länge den inte ligger på medlemsstaterna själva.

Vad gäller försvarsindustriellt samarbete bör det markeras hårdare att detta enbart ska vara mellanstatligt samtidigt som enskilda länder, som Sverige, måste ha möjlighet att utveckla sin egen industri. Någon gemensam EU-försvarsförmåga bör alls inte byggas upp, även om vi välkomnar olika medlemsstaters försvarssatsningar.

Vad gäller samarbete om cybersäkerhet är det värt att påminna om att eftersom EU bara är ett samarbete och inte en statsbildning innebär det att vi naturligtvis inte kan dela alla våra underrättelser med övriga medlemsstater. Detta faktum gör att it-säkerhet (cybersäkerhet) har sin lägsta effektiva nivå hos medlemsstaten, dvs. nationellt. Det är nämligen helt omöjligt att fullständigt skilja säkerheten i tekniksystemen från innehållet i databaser och kod.

2. Kommissionens arbetsprogram för 2018 (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Jag delar inte utskottets bedömning av kommissionens arbetsprogram 2018. Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Detta kräver att Sverige har en trovärdig militär alliansfrihet. Den militära alliansfriheten har tjänat oss och vår omvärld väl och har möjlighet att göra det under lång tid framöver. Den har dessutom gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme som gjort att Sverige kunnat spela

en viktig internationell roll för fred och nedrustning. Jag motsätter mig militariseringen av EU och Sveriges anpassning därefter.

Att utveckla våra internationella samarbeten är viktigt och helt nödvändigt för att bygga fred och säkerhet. Det gör vi genom en framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen, inte genom ökad militarisering och upprustning. Jag ställer mig därför inte bakom utskottets yttrande i frågan.